

Sygn. akt V AGa 665/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Namirska (spr.)
Sędziowie:	SA Zofia Kołaczyk SA Grzegorz Stojek
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S.

przeciwko Syndykowi Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 16 kwietnia 2018 r., sygn. akt XIII GC 129/17,

1. prostuje zaskarżony wyrok w części obejmującej oznaczenie stron w ten sposób, iż stroną powodową jest (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S., natomiast stroną pozwaną jest Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w G.;
2. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala i zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 25.017 (dwadzieścia pięć tysięcy siedemnaście) złotych tytułem kosztów procesu;
3. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 28.750 (dwadzieścia osiem tysięcy siedemset pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Zofia Kołaczyk	SSA Wiesława Namirska	SSA Grzegorz Stojek
--------------------	-----------------------	---------------------

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w pozwie skierowanym przeciwko Syndykowi masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w G. domagała się na podstawie art. 840 § 1 ust. 1 i 2 k.p.c. pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci: wyciągu z listy wierzytelności w postępowaniu układowym (...) Sp. z o. o., co do kwoty 18 332 595,75 zł, uznanej postanowieniem Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach z 21 stycznia 2004 r. sygn. X Ukł 45/03/6 i postanowienia Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach z 9 listopada 2004 r. sygn. X Ukł 45/03/6 w przedmiocie zatwierdzenia układu (...) Sp. z o. o., opatrzonego klauzulą wykonalności z 28 czerwca 2016 r. na rzecz wierzyciela Syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej w G.; a także zasądzenia od pozwanego kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Pozwany podniósł, że postanowieniem z dnia 20 lipca 2007 r. uchylono układ zatwierdzony postanowieniem z 9 listopada 2004 r. W ocenie pozwanego postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia układu może stanowić tytuł egzekucyjny nawet po uchyleniu tego układu, co potwierdził także Sąd Rejonowy, nadając klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 28 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2018 r. pozbawił wykonalności tytułu wykonawczy w postaci wyciągu z listy wierzytelności w postępowaniu układowym (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. łącznie z wyciągiem prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach z 9 listopada 2004 roku sygnatura X Ukł 45/03/6 zatwierdzającego układ opatrzone klauzulą wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach z 28 czerwca 2016 roku X Ukł 45/03/6 na rzecz Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. co do kwoty 18 332 595,75 zł (punkt 1), zasądził od pozwanego na rzecz powoda 25 017 złotych tytułem kosztów postępowania (punkt 2) oraz obciążył pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Katowicach kwotą 100 000 złotych tytułem opłaty stosunkowej od pozwu, od której strona powodowa była zwolniona (punkt 3).

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia stanu faktycznego :

W postępowaniu układowym powódki objęte tym postępowaniem były m.in. wierzytelności Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. w G., wynikające z 16 faktur VAT i 3 not na łączną kwotę wynoszącą z odsetkami 18 332 595,75 zł (dalej (...) Sp. z o. o.). Zgodnie ze spisem wierzytelności objętych postępowaniem układowym na dzień 31 lipca 2003 r. zobowiązania powódki względem (...) Sp. z o. o. wraz z odsetkami wynosiły 26 067 892,70 zł.

W dniu 21 stycznia 2004 r. Sąd Rejonowy w Katowicach w postępowaniu układowym powódki postanowił uznać powyższe wierzytelności (...) Sp. z o. o. (upadłego) w kwocie 18 332 595,75 zł.

Postanowieniem z dnia 9 listopada 2004 r. Sąd Rejonowy w Katowicach zatwierdził układ zawarty pomiędzy dłużnikiem (...) Sp. z o. o., a wierzycielami. Postanowienie to uprawomocniło się z dniem 17 listopada 2004 r.

Bezspornym było, że powyższy układ został uchylony postanowieniem z dnia 20 lipca 2007 r.

W stosunku do powodowej spółki w dniu 23 stycznia 2008 r. ogłoszono upadłość (syn. X GU 22/07/5). W tym postępowaniu pozwany zgłosił w dniu 4 lipca 2008 r. wierzytelność w kwocie 42 698 435,91 zł z ustawowymi odsetkami do dnia ogłoszenia upadłości w kwocie 17 795 676,99 zł. Wśród zgłoszonych wierzytelności było także 16 faktur i noty zgłoszone w postępowaniu układowym powoda. Na dowód istnienia wierzytelności pozwany przedłożył faktury VAT i noty. Wierzytelność pozwanego nie została uznana i ujęta na liście wierzytelności (okoliczność bezsporna). Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2010 r. Sąd Rejonowy w Katowicach w sprawie X GUp 2/08/15 umorzył

postępowanie upadłościowe. Postanowienie to uprawomocniło się z dniem 16 czerwca 2011 r. (fakt znany Sądowi urzędowo art. 228 § 2 k.p.c.).

Wnioskiem z 16 maja 2016 r. pozwany wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności wyciągowi z listy wierzytelności wraz z postanowieniem o zatwierdzeniu układu z dnia 9 listopada 2014 r. Postanowieniem z dnia 28 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach na wniosek pozwanego nadał klauzulę wykonalności wyciągowi z listy wierzytelności na rzecz pozwanego do kwoty 18 332 595,75 zł w postępowaniu upadłościowym powoda, gdyż wyciąg z listy wierzytelności łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ jest tytułem egzekucyjnym przeciwko dłużnikowi (powodowi). Zażalenie powódki na powyższe postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 3 listopada 2016 r. Na podstawie uzyskanego tytułu wykonawczego pozwany wszczął postępowanie egzekucyjne, które zostało zawieszono postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2016 r. (sygn. akt komorniczych sygn.

Km 1567/16).

Skarga powoda na czynność Komornika, podjętą w dniu 25 sierpnia 2016 r. w postępowaniu Km 1567/16, została oddalona postanowieniem Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich z dnia 21 września 2016 r.

Wnioskami z 20 czerwca 2016 r. wierzyciele osobiści powoda złożyli wnioski o otwarcie postępowania sanacyjnego w stosunku do powódki. Sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania ze sprawą wszczętą na podstawie wniosku powódki z 20 czerwca 2016 r. Powódka nie uznała roszczenia pozwanego, pozwany nie został ujęty na liście wierzycieli.

Wnioskiem z dnia 20 października 2016 r. powódka złożyła wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego, w którym wniosła o ogłoszenie upadłości i wstrzymanie rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia o otwarciu postępowania sanacyjnego. Wniosek ten został złożony do Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach w dniu 24 października 2016 r. i został prawomocnie zwrócony zarządzeniem z dnia 18 kwietnia 2017 r. Powódka nie uznała roszczenia pozwanego, a jedynie oświadczyła, że wierzytelność ta wynosi 18 332 595,75 zł oraz że pozwany uzyskał klauzulę wykonalności na wyciąg z listy wierzytelności sporządzonej w postępowaniu układowym w 2004 r.

Powyższy stan faktyczny ustalił Sąd Okręgowy w oparciu o zaferowane przez strony dowody z dokumentów, w tym z dokumentów urzędowych zgromadzonych w aktach spraw upadłościowych powoda oraz zapadłych w tych sprawach prawomocnych orzeczeń.

Odnosząc powyższe ustalenia pod obowiązujące normy prawnej uznał Sąd Okręgowy powództwo za uzasadnione i znajdujące oparcie w przepisie art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Podkreślono, że przepis art.840 § 1 pkt 2 stwarza podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego w przypadku, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub zdarzenia, wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane.

Dalej odwołał się Sąd Okręgowy do treści art. 125 § 1 k.c. oraz art. 118 k.c. i wskazał, że pomiędzy stronami było bezspornym, że wierzytelność pozwanego w wysokości 18 332 595,75 zł została uznana przez dłużnika – powódkę i ujęta na uznanej postanowieniem z dnia 21 stycznia 2004 r. liście wierzytelności. Poza sporem było także i to, że układ został uznany prawomocnym postanowieniem z dnia 9 listopada 2004 r. (prawomocnym z dniem 17 listopada 2004 r.) oraz że w dniu 20 lipca 2007 r. układ został uchylony.

Bezsporną była także okoliczność złożenia przez pozwanego w dniu 16 maja 2016 r. wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wyciągowi z listy wierzytelności wraz z postanowieniem o zatwierdzeniu układu, a także i to, że w dniu 28 czerwca 2016 r. pozwany uzyskał klauzulę wykonalności zgodnie ze swym wnioskiem, a zażalenie powódki zostało oddalone postanowieniem z dnia 3 listopada 2016 r. Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego pozwany wszczął postępowanie egzekucyjne. Podobnie, okolicznościami bezspornymi pozostawały także, fakt ogłoszenia w dniu 23 stycznia 2008 r. upadłości powódki, zgłoszenia wierzytelności pozwanego w postępowaniu upadłościowym w dniu 4

lipca 2008 r. oraz umorzenie tego postępowania postanowieniem z dnia 2 czerwca 2010 r., które uprawomocniło się z dniem 16 czerwca 2011 r.

Odnosząc się do zarzutu powoda, że wobec uchylecia układu niedopuszczalne było wystąpienie przez pozwanego z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności w trybie art. 69 § 1 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r., gdyż w wyniku uchylecia układu dezaktualizował się tytuł egzekucyjny, który obowiązywał tak długo jak układ pozostawał w mocy; także, że w dacie orzekania o klauzuli wykonalności (28 czerwca 2016 r.) wierzytelność pozwanego była już przedawniona, a ostatnim dniem, w którym pozwany mógł wystąpić o nadanie klauzuli wykonalności był dzień 21 stycznia 2014 r., którym to zarzutem oponował pozwany, wskazano na przepis art. 69 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. prawo o postępowaniu układowym (Dz. U. nr 93, poz. 836 ze zm.), (dalej pr. ukl.), zgodnie z którym wyciąg z listy wierzytelności łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia, zatwierdzającego układ, jest tytułem egzekucyjnym przeciwko dłużnikowi. Jest również tytułem egzekucyjnym przeciwko temu, kto dał zabezpieczenie wykonania układu, jeżeli złożony został w sądzie dokument, stwierdzający danie zabezpieczenia.

Wskazano, że wierzytelność pozwanego została uznana przez powoda w postępowaniu układowym, a zatem przepis art. 69 § 2 pr. ukl. nie znalazł zastosowania; ponadto przywołał przepis art. 77 pr. ukl., zgodnie z którym jeżeli dłużnik nie wykonywa wynikających z układu zobowiązań, sąd na wniosek wierzyciela lub kuratora, po przeprowadzeniu rozprawy, może uchylić układ. Na postanowienie, oddalające wniosek, nie ma środka odwoławczego.

Sąd Okręgowy akcentował, że spór pomiędzy stronami niniejszego procesu dotyczył tego, czy po uchyleciu układu, w dniu 20 lipca 2007 r., postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia układu wraz z wyciągiem z listy wierzytelności może nadal stanowić tytuł egzekucyjny, na podstawie którego wierzyciel – pozwany może egzekwować uznaną w postępowaniu układowym wierzytelność w stosunku do dłużnika – powoda. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko strony pozwanej, że z żadnego przepisu pr. ukl. nie wynika, aby po uchyleciu układu dłużnika z wierzycielami tytuł egzekucyjny tracił ten przymiot, czy też nawet jak wskazywał powód dezaktualizował się i wierzyciel nie miałby prawa egzekwować na jego podstawie swych wierzytelności.

Wskazał także na pogląd Sądu Apelacyjnego w Katowicach wyrażony w wyroku z dnia 24 kwietnia 2008 r. (sygn. akt I ACa 146/08), które zachowało swą aktualność, w świetle którego przyjąć należy, iż z normy art. 69 § 1 i § 2 pr. ukl. nie wynika, że zatwierdzenie układu powoduje definitywne wygaśnięcie tytułów egzekucyjnych wydanych przed zatwierdzeniem układu i dotyczących wierzytelności nim objętych. Norma ta stanowi jedynie, że wyciąg z listy wierzytelności, łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ, jest tytułem egzekucyjnym przeciwko dłużnikowi. Tytuły egzekucyjne, stwierdzające objęcie układem wierzytelności, nie tracą mocy, a pozostają jedynie przez czas wykonywania układu niejako w „uśpieniu”. Dopiero po zakończeniu postępowania układowego zgodnie z normą art. 78 § 1 Prawa o postępowaniu układowym można stwierdzić, że tytuły te tracą moc, gdyż wierzytelności nimi objęte zostają zaspokojone przez dłużnika. Jeżeli jednak, wskutek okoliczności opisanych w rozdziale VI tegoż Prawa, dojdzie do uchylecia układu, przestaje on obowiązywać i traci całkowicie skuteczność. Powstaje wówczas stan prawny odpowiadający sytuacji sprzed otwarcia układu. Wierzytelności objęte układem odżywają w swej pierwotnej wysokości bez redukcji dokonanej układem, a co za tym idzie wierzyciel może ich dochodzić bez potrzeby wytaczania nowego powództwa.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy Sąd Okręgowy stwierdzić, że przedmiotem postępowania jest tytuł egzekucyjny wydany w trybie art. 69 § 1 prawa układowego z 1934r. w postaci wyciągu z listy wierzytelności z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ. Tytuł powstał w ramach toczącego się postępowania układowego w stosunku do (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Mógł on stanowić tytuł wykonawczy po nadaniu mu klauzuli wykonalności w granicach określonych treścią zawartego układu. W sytuacji gdyby dłużnik układowy nie wywiązał się z treści układu wierzyciel mógł realizować swoje uprawnienia w oparciu o uzyskany tytuł wykonawczy. Datą graniczną warunkującą powstanie tego rodzaju tytułu egzekucyjnego była data uprawomocnienia się postanowienia zatwierdzającego układ. W tym przypadku był to 17 listopada 2004r., co wynika z treści klauzuli prawomocności naniesionej na odpisie orzeczenia.

Dalej wskazano na treść art. 77. Prawa układowego z 1934r., zgodnie z którym w razie uchylenia układu, wypłacone na jego podstawie sumy nie będą zwrócone, lecz będą zarachowane na poczet wierzytelności, a zabezpieczenia, dane na pewno wykonania układu, pozostają w mocy, chyba, że z warunków zabezpieczenia co innego wynika. Równocześnie w doktrynie wyrażono pogląd, że uchylenie układu (art. 74) nie uzasadnia zwrotu tego, co dłużnik świadczył wierzycielom w wykonaniu układu. Wierzycielom po uchyleniu układu przysługuje prawo dochodzenia swych wierzytelności w pełnej wysokości, jedynie pomniejszonych o podlegające z mocy powyższego przepisu zarachowaniu wpłaty dokonane przez dłużnika. Podstawą egzekucji może być dotychczasowy tytuł wykonawczy lub tytuł egzekucyjny, o którym mowa w art. 69, po uzyskaniu klauzuli wykonalności.

Podkreślił Sąd Okręgowy, że pozwany z chwilą uchylenia układu, tj. 20 lipca 2007 r., mógł egzekwować swoje wierzytelności w oparciu o uzyskany w toku postępowania układowego tytuł egzekucyjny. Jednakże uchylenie układu miało ten skutek w stosunku do wierzytelności pozwanego (upadłego), że terminy wymagalności poszczególnych wierzytelności – wynikające z faktur VAT i not odsetkowych rozpoczęły swój bieg ponownie. Termin ten jednak odnieść należało odrębnie do wierzytelności stwierdzonych fakturami oraz notami odsetkowymi. Wobec tego, że wierzytelności pozwanego miały niewątpliwie związek z działalnością gospodarczą, to w ocenie sądu termin ich przedawnienia wynosił 3 lata (art. 118 k.c.). Zdaniem Sądu Okręgowego, uchylenie układu powoduje bowiem, że przestaje on obowiązywać i traci całkowicie skuteczność, a powraca stan prawny sprzed otwarcia postępowania układowego i wierzytelności odżywają w pierwotnej wysokości. Roszczenie nie przedawnia się w pierwotnych terminach, gdyż terminy ich przedawnienia rozpoczynają bieg od początku, z dniem uchylenia układu. Skutku tego nie można odnieść do roszczenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym w postaci wyciągu z listy wierzytelności z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ. Uchylenie układu nie miało bowiem żadnego znaczenia dla jego bytu prawnego.

Wskazał Sąd Okręgowy, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwalał na wnioskowanie częściowo zgodne ze stanowiskiem pozwanego, że bieg terminu przedawnienia roszczeń pozwanego uległ przerwaniu. W dniu 23 stycznia 2008 r. została ogłoszona upadłość powoda, a w dniu 4 lipca 2008 r. pozwany zgłosił swą wierzytelność w tym postępowaniu. Postępowanie upadłościowe zostało umorzone postanowieniem z dnia 2 czerwca 2010 r., które uprawomocniło się z dniem 16 czerwca 2011 r. Zgłoszenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym powoduje przerwę biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c.), które nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone. Sąd Okręgowy uznał, że termin przedawnienia wierzytelności pozwanego rozpoczął na nowo bieg przedawnienia z upływem dnia 16 czerwca 2011r., przy czym termin ten dotyczy wierzytelności stwierdzonych fakturami i notami odsetkowymi, tymi samymi które objęte były postępowaniem układowym. Z treści wniosku pozwanego z dnia 23.06.2008r i załącznika wynika, że pozwany w postępowaniu upadłościowym (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zgłosił swoje roszczenie w takiej formie, a zatem roszczenie to uległo przedawnieniu z upływem 3 letniego terminu przewidzianego dla roszczeń wynikających z działalności gospodarczej lat tj. z upływem 16 czerwca 2014r. Podkreślono także, że pozwany w postępowaniu upadłościowym nie zgłosił roszczenia stwierdzonego orzeczeniem sądowym tj. w tym przypadku wyciągu z listy wierzytelności łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ . Z tego powodu zgłoszenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym nie mogło odnieść skutku w odniesieniu do 10 letniego terminu przedawnienia przewidzianego dla roszczeń stwierdzonych orzeczeniem sądowym.

Zdaniem Sądu Okręgowego, odmiennie natomiast liczyć należało termin przedawnienia dla stanowiącego przedmiot postępowania tytułu wykonawczego albowiem tytuł egzekucyjny określony art. 69 § 1 prawa układowego z 1934 r. wypełnia dyspozycję art. 125§ 1 k.c. Organem zatwierdzającym układ na gruncie prawa układowego był bowiem sąd. Do przedawnienia roszczenia stwierdzonego spornym tytułem zastosowania ma przewidziany art. 125 § 1 k.c. 10 letni termin przedawnienia. Termin ten liczony jest od daty prawomocności orzeczenia. Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 9 lutego 2016 r. I ACa 867/15 stwierdził, że „termin przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym wyrokiem (a więc i zrównanym pod względem skutków z wyrokiem nakazem zapłaty) wynosi lat dziesięć (art. 125 § 1 k.c.) i liczony jest od dnia prawomocności takiego orzeczenia.” Przyjął zatem, że początek biegu przedawnienia roszczenia stwierdzonego orzeczeniem sądu wyznacza data prawomocności postanowienia

zatwierdzającego układ tj. 17.04.2004r. Wobec powyższego roszczenie stwierdzone spornym tytułem egzekucyjnym przedawniło się z opływem 17.04.2014r. a jakiegokolwiek późniejsze czynności w postaci bądź to uznania roszczenia bądź dochodzenia go przed sądem nie mogły powodować przerwy biegu przedawnienia. Przerwany może być bowiem wyłącznie termin który w dacie czynności skutkującej przerwą jeszcze nie upłynął.

W następstwie powyższych rozważań uznał, że w chwili złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wyciągowi z listy wierzytelności wraz z postanowieniem o zatwierdzeniu układu z dnia 9 listopada 2014 r. pozwany nie posiadał już uprawnień do egzekwowania tytułu wykonawczego w postaci wyciągu z listy wierzytelności uznanej w dniu 21 stycznia 2004 r. i postanowienia o zatwierdzeniu układu z dnia 9 listopada 2004 r., albowiem wierzytelności stwierdzone tym tytułem egzekucyjnym uległy przedawnieniu. Tym samym późniejsze postępowania sanacyjne nie miały już wpływu na bieg terminu przedawnienia wierzytelności pozwanego, gdyż wierzytelność pozwanego uległa przedawnieniu przed złożeniem wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego z dnia 20 czerwca 2016 r.

Konkludując, uznał Sąd Okręgowy, że powód wykazał iż po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie nie mogło być już egzekwowane w postaci przedawnienia roszczenia objętego tytułem (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.).

O kosztach procesu orzekł Sąd Okręgowy na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 9 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.), zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 25 017 zł.

Wobec tego, że powód był w sprawie w całości zwolniony od kosztów sądowych na mocy art. 113 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 98 § 1 k.p.c. obciążono pozwanego kwotą opłaty sądowej od pozwu w wysokości 100 000 zł, którą pokrył tymczasowo Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Katowicach.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, który zaskarżając wyrok w całości podniósł następujące zarzuty :

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 120 § 1 k.c., w zw. z art. 70 i art. 77 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo o postępowaniu układowym, poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na błędnym przyjęciu, że w przypadku uchylecia przez Sąd układu zawartego pomiędzy dłużnikiem a wierzycielami, całe roszczenie przysługujące wierzycielowi staje się wymagalne z dniem uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu, a nie z dniem uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie uchylecia układu, czego konsekwencją było naruszenie przez Sąd prawa materialnego tj. art. 125 § 1 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że roszczenie stwierdzone zaskarżonym tytułem wykonawczym w postaci wyciągu z listy wierzytelności sporządzonej w toku postępowania układowego dla dłużnika (...) Sp. z o.o. wraz z odpisem prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 9 listopada 2004 r. w przedmiocie zatwierdzenia układu, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach z dnia 28 czerwca 2016 r., uległo przedawnieniu, w sytuacji w której, przed upływem terminu przedawnienia, tj. przed dniem 20 lipca 2017 r., wierzyciel (pozwany) wystąpił z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności na w/w tytuł wykonawczy, co doprowadziło do przerwania biegu przedawnienia tego roszczenia w całości;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 123 § 1 pkt. 1 k.c. w zw. z art. 125 § 1 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji błędne uznanie, że dokonane w dniu 4 lipca 2008 r., w toku postępowania upadłościowego prowadzonego wobec (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, zgłoszenie wierzytelności przez Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o., nie przerwało biegu przedawnienia roszczenia stwierdzonego zaskarżonym tytułem wykonawczym w postaci wyciągu z listy wierzytelności sporządzonej w toku postępowania układowego dla dłużnika (...) Sp. z o.o. wraz z odpisem prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 9 listopada 2004 r., w przedmiocie zatwierdzenia układu, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach z dnia 28 czerwca 2016 r., albowiem zgłoszenie wierzytelności nie zostało oparte na w/w tytule wykonawczym, w sytuacji gdy roszczenie objęte zgłoszeniem wierzytelności oraz zaskarżonym tytułem wykonawczym jest tym samym roszczeniem, natomiast przez czynność przerywającą bieg

przedawnienia roszczenia, należy traktować każdą czynność wierzyciela, zmierzającą do zaspokojenia roszczenia, a tym samym błędne uznanie, że roszczenie objęte w/w tytułem wykonawczym uległo przedawnieniu w całości; 3. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 113 ust. 1 i ust. 2-4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w związku z art. 102 k.p.c. poprzez obciążenie pozwanego, w punkcie II i III wyroku, w całości kosztami zastępstwa procesowego oraz opłatą od pozwu od uiszczenia której strona powodowa był zwolniona, w sytuacji, w której zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności powodujące, że pomimo przegrania sprawy, pozwany nie powinien zostać obciążony kosztami procesu.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, za postępowanie przed I instancją, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach.

Strona powodowa w odpowiedzi na apelację wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego obejmujących koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja pozwanego, jako uzasadniona skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny podziela w całości prawidłowe ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjmuje je za własne, których to ustaleń apelujący nie kwestionował lecz podnosił zarzuty naruszenia prawa materialnego, kwestionujące wnioskowanie Sądu pierwszej instancji, które legło u podstaw materialnoprawnej oceny żądania pozwu.

W świetle tych ustaleń, niekwestionowanym było że postanowieniem z dnia 21 stycznia 2004 r. Sąd Rejonowy w Katowicach ustalił listę wierzytelności w postępowaniu układowym prowadzonym wobec powódki, jako dłużnika, a następnie w 21 października 2004 r. doszło do zawarcia układu zaś postanowieniem z dnia 9 listopada 2004 r. zatwierdzono układ zawarty pomiędzy wierzycielami, natomiast postanowieniem z dnia 20 lipca 2007 r. układ ten został uchylony. Niekwestionowanym było także, że wyciąg z listy wierzytelności wraz z postanowieniem w przedmiocie zatwierdzenia układu wobec powódki (art.69 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo o postępowaniu układowym), stanowił tytuł egzekucyjny wobec powódki, do zastosowania którego znajdował przepis art. 125 k.c.

Trafnie pozwany zarzucił, że z mocy art.125 § 1 k.c. termin przedawnienia roszczeń pozwanego dla roszczeń powódki wynikających z wydanego w postępowaniu układowym prowadzonym wobec powódki tytułu egzekucyjnego w postaci wyciągu z listy wierzytelności wraz z postanowieniem o zatwierdzeniu układu wynosił 10 lat (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2008 r., II CSK 533/070). Trafnie też wskazywał, że bieg terminu przedawnienia rozpoczął swój bieg od dnia uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie uchylenia układu, co w realiach sprawy nastąpiło najwcześniej w dacie wydania postanowienia o uchyleniu układu, a więc 20 lipca 2007 r.

Dlatego nie jest zasadny podnoszony przez powódkę, a podzielony przez Sąd pierwszej instancji zarzut przedawnienia roszczeń objętych tytułem egzekucyjnym wydanym w postępowaniu układowym, a następnie zaopatrzonym w sądową klauzulę wykonalności. Wbrew ocenie Sądu pierwszej instancji, dokonanej na podstawie art.120 § 1 k.c. oraz art. 123 § 1 i 2 k.c. oraz art.125 § 1 k.c. termin przedawnienia roszczeń pozwanego objętych postępowaniem układowym nie mógł biec w czasie toczącego się postępowania układowego. Zgodnie z art. 124 § 2 k.c. w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie

zakończone. Postępowanie układowe kończy się dopiero albo z chwilą stwierdzenia przez sąd wykonania układu, albo z chwilą uchylecia układu.

Poglądy doktryny odnoszące się do obecnego stanu prawnego, mające zastosowanie także w odniesieniu do stanu prawnego obowiązującego w dacie prowadzenia wobec dłużnej Spółki postępowania układowego, w sposób nie budzący wątpliwości wskazują, że w wyniku uchylecia układu dłużnik traci wszelkie przywileje, jakie zawierał układ w związku z restrukturyzacją długów. Z tego względu postanowienie sądu ma charakter konstytutywny. Jakkolwiek wierzytelności nim objęte powracają do swojego pierwotnego stanu, to nie sposób przyjąć, że oznacza to również pełną restytucję biegu terminu przedawnienia. Nie sposób bowiem przyjąć, że w następstwie uchylecia układu - roszczenia nim objęte stawałyby się przedawnione. Tym samym mechanizm ochrony wierzycieli prowadziłby do ograniczenia ich praw, co jest rozstrzygnięciem nie do zaakceptowania (tak Jerzy Aleksander Witosz w artykule „Układ, a kwestia przedawnienia”, *Doradca Restrukturyzacyjny* z 2017 r., nr 10, str.61-67). Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2013 r., V CSK 416/12 (publ. OSNC-ZD 2014, zeszyt 1 poz.9), w świetle którego „Przyjęcie i zatwierdzenie układu nie ma wpływu na samo istnienie objętej nim wierzytelności, lecz wyznacza granice egzekwowalności lub inne sposoby zaspokojenia, obowiązujące tak długo, jak długo zatwierdzony układ wiąże oraz pod warunkiem, że zostanie wykonany. Uchylenie układu uchyla powyższe skutki jego zawarcia i sprawia, że objęta nim wierzytelność staje się wierzytelnością egzekwowalną w jej pierwotnej wysokości lub też podlegającą zaspokojeniu w sposób zgodny z treścią pierwotnego zobowiązania dłużnika”. Układ odnosi się więc do wyznaczenia granic dochodzenia należności w okresie jego obowiązywania, a uchylenie układu ma zapewnić wierzycielom powrót do możliwości pełnego egzekwowania należności. Tym samym uchylenie układu nie może prowadzić do zaliczenia okresu jego ważności do biegu terminu przedawnienia, bowiem skutkowałoby to nie powrotem do pierwotnej sytuacji prawnej wierzyciela, a jej pogorszeniem. W konsekwencji, w odniesieniu do roszczeń objętych układem z chwilą zatwierdzenia układu następuje przerwanie biegu przedawnienia w zakresie roszczeń wynikających z wydanego w jego toku tytułu egzekucyjnego (lista wierzytelności wraz z prawomocnym postanowieniem o zatwierdzeniu układu), których bieg przedawnienia w przypadku roszczeń prywatnoprawnych rozpoczyna swój bieg z chwilą uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie uchylecia układu. Co więcej, termin ten wynosi stosownie do treści art.125 § 1 k.c.10 lat.

Zatem, biorąc pod uwagę już datę wydania postanowienia o uchyleciu układu tj. 20 lipca 2007 r., termin przedawnienia roszczeń objętych kwestionowanym przez powódkę tytułem egzekucyjnym upływał z dniem 20 lipca 2017 r., co na dzień wniesienia pozwu przez powódkę (13 marca 2017 r.) czyniło roszczenia te nieprzedawnionymi z mocy art.125 § 1 k.c.

Uzasadnionym był zarzut apelującego, w którym podniesiono, że także i złożenie wniosku pozwanego jako wierzyciela o nadanie sądowej klauzuli wykonalności opisanemu tytułowi egzekucyjnemu wydanemu wobec powódki w postępowaniu układowym (lista wierzytelności wraz z prawomocnym postanowieniem o zatwierdzeniu układu) z mocy art.123 § 1 k.c. przerwało bieg terminu przedawnienia roszczeń objętych tytułem egzekucyjnym.

Jak wynika z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Zgodnie z art. 124 k.c., po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo, z tym że w razie przerwania biegu przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone. W przypadku zakończenia przerwy biegu przedawnienia należy łączyć je z prawomocnością orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie w rozumieniu art.363 § 1 k.p.c.

Wcześniej przeważającym było stanowisko, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu nie przerywa biegu przedawnienia (tj. wyrok SN z 24 września 1971 r., sygn. akt II CR 358/71; wyrok SN z 22 lutego 1973 r., sygn. akt III PRN 111/72; uchwała SN z 20 lutego 1974 r., sygn. akt III CZP 2/74; wyrok SN z 4 sierpnia 1977 r.,

sygn. akt IV PR 160/77; wyrok SN z 15 listopada 2002 r., sygn. akt II CKN 986/00; wyrok z 10 października 2003 r., sygn. akt II CK 113/02).

Obecnie jednak zarówno w doktrynie prawnej jak również w judykaturze ugruntował się odmienny pogląd na powyższe zagadnienie. Rozstrzygając zagadnienie prawne, czy złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, przerywa bieg przedawnienia, Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 stycznia 2004 r. (sygn. akt III CZP 101/03) przyjął, że dochodzi do przerwania biegu przedawnienia. Przy czym przeprowadzone w tym zakresie jurydyczne rozważenia zaprezentowane w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia, nie ograniczają się wyłącznie do stanowiska wyrażonego w tezie podjętej uchwały. Także w wyroku z dnia 21 lipca 2017 r., I CSK 6/17 Sąd Najwyższy potwierdzając pogląd, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg terminu przedawnienia roszczenia, wskazał że w sytuacji, w której przerwanie biegu przedawnienia nastąpiło na skutek wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, przedawnienie biegnie na nowo z chwilą zakończenia postępowania klauzulowego. Jeżeli przyczyną przerwania biegu przedawnienia było natomiast złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji, a następnie doszło do umorzenia postępowania na podstawie art. 825 § 1 k.p.c., przedawnienie biegnie na nowo z chwilą zakończenia postępowania egzekucyjnego.

Odnosząc powyższe do realiów sprawy nie może być wątpliwości, że wystąpienie przez pozwanego przed upływem terminu przedawnienia roszczeń objętych opisanym wyżej tytułem egzekucyjnym z wnioskiem o zaopatrzenie tegoż tytułu w klauzulę wykonalności, co miało miejsce 16 maja 2016 r. skutkowało przerwaniem biegu przedawnienia tychże roszczeń, który rozpoczął swój bieg na nowo z chwilą prawomocności postanowienia o nadaniu sądowej klauzuli wykonalności tj. 3 listopada 2016 r.

Powyższe rozważania czynią apelację pozwanego uzasadnioną i dlatego za zbędne uznać należało odnoszenie się do dalszych zarzutów podniesionych w apelacji.

Wobec braku przedawnienia roszczeń objętych tytułem egzekucyjnym opisanym w petitum pozwu, brak było podstaw dla uwzględnienia żądania opartego o przepis art.840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Mając na uwadze naprowadzone zważenia, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił wobec braku podstaw dla uwzględnienia żądania powódki pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 25.017 zł tytułem kosztów procesu. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art.98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając od powódki jako przegrywającej proces na rzecz pozwanego koszty postępowania obejmujące wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika reprezentującego pozwanego w stawce minimalnej dla wartości przedmiotu sporu, ustalonej na podstawie § 2 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (DZ.U. z 2015 r., poz.1800 z późn.zm.) wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono po myśli art.98 § 1 i 3 k.p.c. i zasądzono od powódki przegrywającej postępowanie apelacyjne na rzecz pozwanego kwotę 28.750 zł, na którą złożyły się : uiszczona przez pozwanego w części opłata sądowa od apelacji wynosząca 10.000 zł oraz koszty zastępstwa procesowego wynoszące 18.750 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 9 w związku z § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (DZ.U. z 2015 r., poz.1800 z późn.zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji.

O sprostowaniu zaskarżonego wyroku orzeczono na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art.391 § 1 k.p.c.

SSA Zofia Kołaczyk SSA Wiesława Namirska SSA Grzegorz Stojek